

Indrė Adomynienė
Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo vertinimas.
Darbo vadovė Prof. dr. Daiva Dumčiuvienė.
Kauno technologijos universitetas.
Kaunas, 2014.

SANTRAUKA

Lietuvai 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos programavimo laikotarpiu skirta daugiau nei 23 milijardai litų struktūrinės paramos. Atsižvelgiant į gaunamos Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinės paramos įtaką ir paramos santykį lyginant su viešosiomis investicijoms, svarbus uždavinys, ne tik kuo sparčiau įsisavinti gaunamą ES struktūrinę paramą, bet ir vertinti įsisavinamos paramos teigiamą ir neigiamą poveikį, paramos efektyvumą ir identifikuoti, ar buvo pasiekti užsibrėžti tikslai. Skubėjimas bet kokiomis priemonėmis įsisavinti ES paramą, gali padaryti kartais net ir neigiamą poveikį vidaus ekonomikai. ES paramos Lietuvoje panaudojimas, jos reikšmė šalies ekonomikai, lėšų įsisavinimo tikslų ir rezultatų vertinimas tampa vis svarbesnis, kadangi Europos Sąjungos parama daro didelę įtaką valstybės sektoriaus finansams.

Darbo tikslas - išanalizuoti ES struktūrinių fondų paramos panaudojimo Lietuvoje situaciją, apžvelgti siūlomus paramos panaudojimo vertinimo metodus ir įvertinti ES struktūrinės paramos panaudojimą Lazdijų rajono savivaldybėje.

Darbo uždaviniai:

1. Atlikti 2007-2013 metų programavimo laikotarpio ES struktūrinės paramos panaudojimo Lietuvoje analizę;
2. Išanalizuoti Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo poveikį ir pasekmes;
3. Identifikuoti pagrindinius ES struktūrinės paramos vertinimo sistemos taikomos Lietuvoje aspektus ir principus;
4. Atlikti Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo Lazdijų rajono savivaldybėje vertinimą.

Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos įsisavinimo Lietuvoje aktualijos.

Kartu su valstybių narių teikiamu bendru finansavimu ES struktūriniai fondai sudaro labai didelę viešųjų investicijų Europoje dalį, o keliose valstybėse narėse struktūrinių fondų lėšomis finansuojama daugiau kaip pusė visų viešųjų investicijų. Vykstant būtinam fiskalinio konsolidavimo procesui, ES struktūriniai fondai yra svarbi priemonė, padedanti užtikrinti Europos klestėjimą ateityje ir siekti bendrų tikslų, nustatytų strategijoje „Europa 2020“ (ES struktūrinių fondų naudojimas augimui ir darbo vietų kūrimui skatinti, ataskaita 2012 m. birželio 28–29 d. posėdžiausiančiai Europos vadovų tarybai. 2012).

Europos Komisijos duomenimis Lietuva yra viena iš greičiausiai ES lėšas įsisavinančių valstybių lyginant su kitomis ES valstybėmis narėmis. Europos Komisijos Biudžeto generalinio direktorato 2013 m. gegužės 1 d. duomenimis Lietuvai įvykdytų Europos Komisijos mokėjimų dalis nuo visų jai skirtų ES struktūrinių fondų sudarė virš 53 proc. Tarp Baltijos šalių pirmauja Estija (beveik 59 proc.), o Latvija (47,4 proc.) atsilieka nuo Lietuvos. Greičiausiai visoje Europos Sąjungoje ES lėšas įsisavina Airija, kuri yra pasiekusi 60 proc. rodiklį. Vidutiniškai 2013 m. gegužės 1 dienos duomenimis visoje Europos Sąjungoje EK įvykdytų mokėjimų dalis nuo visų skirtų ES struktūrinių fondų beveik siekė 45 proc. (t.y. 44,7 proc.). Iš 27 Europos Sąjungos šalių narių, daugiau nei pusė (t.y. 16) šalių yra pasiekę šį vidurkį, kitos 11 nesiekia vidurkio. Lėčiausiai ES lėšas įsisavinanti valstybė – Rumunija, jos Europos Komisijos mokėjimų dalis nuo visų jai skirtų ES struktūrinių fondų 2013 m. gegužės 1 d. duomenimis tesudarė 16,3 proc.

Struktūrinė parama Lietuvai 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu sudaro 23 mlrd. litų, o visa Lietuvai skirta ES parama – apie 36 mlrd. litų (palyginimui – Lietuvos valstybės 2007 m. biudžeto išlaidoms buvo numatyta apie 22 mlrd. litų). Lietuva dar gauna Europos Sąjungos finansinę paramą žemės ūkiui ir kaimo plėtrai (iš Europos žemės ūkio ir Žuvininkystės fondų), taip pat dalyvavimui Europos Bendrijų programose (pvz., kultūros, švietimo ir mokslo bei tyrimų srityse), išorinių ES sienų apsaugai, tranzito į/iš Kaliningrado srities per Lietuvos teritoriją palengvinimui užtikrinti bei Ignalinos atominės elektrinės uždarymo darbams finansuoti.

Besibaigiant 2007-2013 m. programavimo laikotarpiui, Lietuva sėkmingai įsisavina paramos lėšas. ES struktūrinės paramos svetainės 2013 m. lapkričio 16 d. duomenimis prašoma finansuoti paramos suma viršija numatytą finansavimą ir siekia 35 mlrd. Lt. Tai bene 10 mlrd. Lt daugiau nei numatytas finansavimas Lietuvai 2007-2013 m. programavimo laikotarpiu. 2013 m. lapkričio mėnesį projektams buvo išmokėta apie 18 mlrd. Lt. ir tai yra 70,14 proc. nuo Lietuvai veiksmų programose ir jų prieduose numatyto finansavimo 2007-2013 m. programavimo laikotarpiu. Tai rodo, kad Lietuva iki laikotarpio pabaigos pajėgi įsisavinti visas 2007-2013 m. programavimo laikotarpio ES lėšas, kadangi projektams skirtos lėšos beveik 100 proc. siekia numatyto finansavimo ribą.

Mokslinėje literatūroje pastebimas tiek teigiamas, tiek ir neigiamas ES struktūrinių lėšų panaudojimo poveikis:

- Neretai išryškėja ES finansinę paramą paskirstančių ir įsisavinančių institucijų darbuotojų praktinių įgūdžių stygius;
- Dažnai pasitaiko, kad šiuo metu projektai atrenkami pagal nustatytus kriterijus, o ne pagal rinkos poreikius, kurie gali keistis greičiau nei trunka projekto parengimo ir įgyvendinimo laikotarpis;
- ES lėšos tampa priemone, kuria vyriausybė, o ne rinka paskirsto išteklius ekonominei struktūrai formuoti;
- ES paramos tikrieji gavėjai dažnai būna ne tie, kuriems ji skiriama;

- Skirtingo dydžio parama greičiausiai skiriama dėl taikomo finansavimo modelio, o ne dėl realių regioninių skirtumų;
- nėra aiškaus įrodymo, kad ES finansavimas skatina užimtumą;
- ES lėšos daro teigiamą poveikį arba jį stiprina, kai naudojamos investicijoms regionuose, kurie turi bent jau pagrindinę pramonės struktūrą ir mažą žemės ūkio sektorių. Pastebima, kad ES lėšos labiau įtakoja konvergencijos didėjimą mažas pajamas generuojančiuose regionuose, bet daro mažesnę įtaką dideles pajamas generuojančiuose regionuose;
- ES struktūriniai fondai gali sukelti nepageidaujamų ekonominių pasekmių: konkurencijos iškreipimą, privačių investicijų išstūmimą, kainų augimą, mažesnę biudžeto lėšų efektyvumą, privataus sektoriaus demotyvavimą, prielaidų korupcijai sukūrimą;
- Į Europos regionus investuotos lėšos padeda pagerinti transporto ir interneto linijas į atokius regionus, suteikia papildomą impulsą mažosioms ir vidutinėms įmonėms nepalankiose sąlygose esančiose srityse, padeda investuoti į švaresnę aplinką ir tobulinti švietimą bei įgūdžius;
- ES lėšos investuojamos į inovaciją, naujų produktų bei gamybos metodų kūrimą, efektyvius energijos naudojimo būdus bei kovą su klimato kaita;
- ES struktūrinė parama teigiamai įtakoja tiesioginių užsienio investicijų pritraukimą;
- Lietuvai ES fondų panaudojimas suteikia galimybę investuoti, restruktūrizuoti valstybinį sektorių, skatinti privataus sektoriaus investavimo veiklą, kuri neįmanoma be ES paramos.

Apibendrinant galima teigti, kad ES struktūrinės paramos įtaka Lietuvai labiau teigiama, nei neigiama, nors kai kurie autoriai pabrėžia, kad ne visos ES valstybės narės gauna vienodą ES struktūrinę paramą ir ES panaudojimo nauda šaliai labai priklauso nuo to, kaip ji tikslingai ir efektyviai sugeba panaudoti ES lėšas. Teigiama, kad ES fondai gali prisidėti prie šalies ekonominio augimo ir išsivystymo skirtumų sumažėjimo nebent tada, kai jų panaudojimas papildo protingą ir augimą orientuotą ekonominę politiką.

Europos Sąjungos paramos panaudojimo Lietuvoje analizė.

Europos Sąjungos struktūrinės paramos vertinimas atliekamas siekiant gerinti Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo kokybę, veiksmingumą ir nuoseklumą. Vertinimas finansuojamas techninės paramos lėšomis, kurios numatytos Žmogiškųjų išteklių plėtros, Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programų techninės paramos prioritetuose ir Techninės paramos veiksmų programoje.

Europos Sąjungoje vertinimu laikoma viešosios politikos ar jos dalies vertės analizė, skirta viešajai politikai ar jos daliai tobulinti ir už ją atsiskaityti. Vertinimo objektas yra viešoji politika ar jos dalis (programos, prioriteto, priemonės, projekto, sprendimo ar pan.). Vertinimas padeda nustatyti

viešosios politikos vertę pagal tam tikrus kriterijus: tinkamumą (*relevance*), efektyvumą (*efficiency*), rezultatyvumą (*effectiveness*), tvarumą (*sustainability*), poveikį (*impact*), naudingumą (*utility*).

ES struktūrinės paramos vertinimo funkcijos vykdymas 2007–2013 m. laikotarpiu Lietuvoje organizuojamas planavimo būdu. Visam laikotarpiui Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. 1K-018 yra patvirtintas ES struktūrinės paramos vertinimo planas. Šiame dokumente nustatyti ES struktūrinės paramos vertinimo Lietuvoje tikslai ir uždaviniai 2007–2013 metams, suplanuotos priemonės ir finansiniai ištekliai šiems tikslams ir uždaviniams įgyvendinti. Vertinimo plane numatyta, kad pagal priskirtas funkcijas ir atsakomybę institucijos vykdys dviejų tipų vertinimus: einamuosius veiklos ir einamuosius strateginius vertinimus.

2007-2013 metų programavimo laikotarpiu Lietuvoje buvo atlikta nemažai ES struktūrinės paramos panaudojimo Lietuvoje vertinimų, studijų ir tyrimų: „horizontalūs“ vertinimai, kuriuose nagrinėjami bendri klausimai, aktualūs visiems ūkio sektoriams, administravimo sistemos vertinimai, labiau aktualūs ES fondų paramą administruojančioms Lietuvos institucijoms, ir siauresnio pobūdžio vertinimai, susiję su tam tikrais Lietuvos ūkio sektoriais: aplinkosauga, žemės ūkiu, socialine politika, sveikatos apsauga, švietimu, informacine visuomene, transportu ir verslu (www.esparama.lt).

2013 metų ES struktūrinės paramos vertinimo plane numatyta atlikti tris einamuosius strateginius ir tris einamuosius veiklos vertinimus. Už šių vertinimų atlikimą atsakinga Lietuvos Respublikos finansų ir socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Europos Sąjungos paramos panaudojimo vertinimas Lazdijų rajono savivaldybėje.

Regioninės plėtros įstatyme nustatyta regioninės plėtros planavimo dokumentų rengimo ir tvirtinimo tvarka, kurios pagrindu Lazdijų rajono savivaldybėje 2011 m. birželio 29 d. Lazdijų rajono savivaldybės tarybos sprendimu buvo patvirtintas Lazdijų rajono savivaldybės 2011–2020 metų strateginis plėtros planas. Taip pat patvirtinta Lazdijų rajono savivaldybės – probleminės teritorijos plėtros 2011-2013 metų programa. Lazdijų rajono savivaldybės - probleminės teritorijos plėtros 2011-2013 strateginis tikslas ir uždaviniai neatsiejami nuo Regionų socialinių ir ekonominių skirtumų mažinimo 2011–2013 metų programos strateginio tikslo ir uždavinių. Lazdijų rajono savivaldybėje taip pat yra parengtas vidutinės trukmės (trejų metų) planavimo dokumentas – Lazdijų rajono savivaldybės 2013-2015 m. strateginis veiklos planas. Strateginiams savivaldybės tikslams įgyvendinti 2013 m. nustatyta 16 savivaldybės veiklos programų. Šiuose dokumentuose nustatytiems tikslams pasiekti yra įgyvendinami ES projektai.

Rengiant Lazdijų rajono savivaldybės 2013-2015 metų veiklos planą, Lazdijų rajono savivaldybės administracijos užsakymu buvo atliktas strateginio plėtros plano priemonių įgyvendinimo pasiekimų vertinimas 2011-2012 metų periodu.

Įvertinus baigtas įgyvendinti priemones 2011-2013 metais, išaiškėjo, kad ne visos priemonės buvo įgyvendintos: iš planuotų įgyvendinti dviejų „Darnaus verslo, kaimo ir turizmo plėtros skatinimo”

prioriteto (toliau – I prioriteto) priemonių, nebuvo įgyvendinta nei viena, o „Patrauklios gyvenamosios aplinkos kūrimas ir plėtra“ prioriteto (toliau – II prioriteto) priemonių įgyvendinimas šiuo laikotarpiu nebuvo planuotas.

Apibendrinus 2011-2012 metais suplanuotų įgyvendinti priemonių rezultatus matyti, kad I ir II prioriteto suplanuotų įgyvendinti priemonių įgyvendinimas visai nepradėtas, „Žmogiškųjų išteklių ir socialinė plėtra“ prioriteto (toliau - toliau – III prioriteto) priemonių įgyvendinimas siekia 75 proc.

Analizuojant einamąsias priemones, kurių įgyvendinimo pradžia yra 2011-2012 metai, o įgyvendinimo laikotarpio pabaiga 2013-2020 metai, nustatyta, kad net 60 proc. I prioriteto priemonių 2011-2012 metais nebuvo pradėtos įgyvendinti. Šis rodiklis, lyginant su II prioriteto (33 proc.) ir III prioriteto (22 proc.) rezultatais daug prasteni. Bendras priemonių įgyvendinimo vidurkis yra geriausias III prioritete, jis siekia 62 procentus, II prioritete – 54 procentai, o I prioritete – 37 proc.

Atlikus Lazdijų rajono savivaldybės 2011-2020 m. strateginio plėtros plano priemonių įgyvendinimo kokybinius ir kiekybinius rodiklių vertinimus pastebėta, kad sėkmingiausiai įgyvendinamos priemonės, kuriomis siekiama palaikyti vykdomų socialinių, švietimo, bei kitų paslaugų tiekimą. Šių paslaugų tiekimui tik retais atvejais numatomi investiciniai projektai, kuriems būtų reikalingas papildomas finansavimas, todėl priemonių įgyvendinimo koeficientas yra aukštas.

Analizė parodė, kad prasčiausiai sekasi įgyvendinti I prioriteto priemones, kurios daugiausiai numato vykdyti investicinius kaimo, verslo, turizmo, logistikos plėtros ir kitus projektus, kuriems ne tik būtina rengti naujus projektus, bet taip pat ir ieškoti naujų finansavimo šaltinių. Todėl šios priemonės įgyvendinamos santykinai lėčiau, o įgyvendinimo koeficientas mažesnis, nei kitų priemonių (Lazdijų rajono savivaldybės 2013-2015 metų veiklos planas, 2013).

ES struktūrinės paramos panaudojimo Lazdijų rajono savivaldybėje vertinimui, buvo pasirinkti tik ES struktūrinių fondų lėšomis įgyvendinami projektai, nors Lazdijų rajono savivaldybėje be jau minėtų, įgyvendinami projektai finansuojami Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 m. programos ir kitomis ES programų lėšomis. Lazdijų rajono savivaldybėje, nuo programavimo laikotarpio pradžios finansavimas skirtas 47 projektams, iš kurių, Finansų ministerijos 2013 m. gruodžio 3 d. duomenimis, 29 projektai yra įgyvendinti, o likusieji 18 – įgyvendinami. Visų Lazdijų rajono savivaldybėje baigtų ir įgyvendinamų projektų vertė – 93,13 mln. Lt, iš jų projektams skirto finansavimo ES dalis – 79,42 mln. Lt, tai yra kiek daugiau nei 85 proc. (85,28 proc.)

Dauguma Lazdijų rajono savivaldybėje įgyvendinamų projektų finansuojami pagal Sanglaudos skatinimo veiksmų programą, t.y. pagal šią veiksmų programą pateiktiems projektams skirta 87 proc. lėšų nuo visų Lazdijų rajono savivaldybėje įgyvendinamų projektų vertės. Šių projektų vertė – 81,07 mln. Lt. (29 projektai). Pagal Ekonomikos augimo veiksmų programą skirta 6 procentai lėšų, jų vertė – 5,64 mln. Lt., o pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programą skirta 7 proc. lėšų, t.y. 6,42 mln. Lt.

Išsamesniam ES struktūrinės paramos panaudojimo problemų ir galimybių vertinimui, buvo atlikta Lazdijų rajono savivaldybėje ES projektus įgyvendinančių organizacijų darbuotojų apklausa. Apklausos tikslas – išanalizuoti pačių projektų vykdytojų nuomonę, apie ES struktūrinės paramos panaudojimo problemas, galimybes, privalumus ir trūkumus. ES struktūrinės paramos panaudojimo Lazdijų rajono savivaldybėje SSGG analizė, remiantis atliktos anketinės apklausos duomenimis, pateikia pagrindinius stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių aspektus.

Viena iš stiprybių – aukšta ES projektus įgyvendinančių specialistų kvalifikacija, kuri gali būti sėkmingai panaudota silpnybėms ir grėsmėms mažinti ar eliminuoti. Svarbu pasitelkiant aukštos kvalifikacijos specialistus, tobulinti strateginio plėtros plano priemonių įgyvendinimo procesą, nuolat analizuoti įgyvendinamų priemonių trūkumus, nustatant tinkamesnius rodiklių pasiekimo būdus, kad įgyvendinamos priemonės būtų labiau orientuotos į strateginį tikslą, o ne į finansavimo taisyklių reikalavimus ir rodiklius. Tam pasiekti taip pat gali būti panaudota stiprybė – ES projektus įgyvendinančių specialistų žinios apie Lazdijų rajono savivaldybės 2011-2020 m. strateginio plėtros plane nustatytas priemones. Siekiant didesnio ES struktūrinės paramos poveikio- svarbu daugiau dėmesio kreipti ekonomikos augimo veiksmų programos priemonių įgyvendinimui. Jei toks pats dėmesys būtų skiriamas ekonomikos augimo veiksmų programos priemonėms, kaip iki šiol buvo skirtas kokybiškos ir efektyvios švietimo sistemos užtikrinimui, ES struktūrinė paramos panaudojimas būtų efektyvesnis ir tolygesnis.

Tolimesniame ES struktūrinės paramos panaudojimo Lazdijų rajono savivaldybėje procese, svarbu ne tik analizuoti 2014-2020 m. programavimo laikotarpio tikslus, priemones ir finansavimo galimybes, siekiant panaudoti naujus ES paramos finansavimo šaltinius, tačiau svarbu kritiškai įvertinti 2007-2013 m. programavimo laikotarpiu padarytas klaidas, išanalizuoti pasirinktas strategines kryptis ir galimybes skatinti užsienio investicijų pritraukimą.

Viena iš silpnybių – retai įgyvendinami ES projektai, kurių finansavimo intensyvumas mažesnis. Šiai silpnybei eliminuoti, Lazdijų rajono savivaldybės vietos valdžios tikslas turėtų būti privataus verslo finansavimo galimybių pritraukimas, skatinti verslo plėtrą Lazdijų rajone ir ES paramos priemonėmis sukurti palankesnę infrastruktūrą verslui. Siekiant skatinti turizmo, verslo, smulkaus ir vidutinio verslo paslaugų ir aptarnavimo srities plėtrą, galėtų būti sukurta Verslo plėtros strategija, numatant konkrečias priemones vien šiai sričiai tobulinti.

Atidžiai analizuojant ES paramos panaudojimo Lietuvoje einamųjų, ex-post ir teminių ES paramos panaudojimo vertinimų išvadas, sudarius rodiklių pasiekimo vidinių vertinimų planus ir jų griežtai laikantis, būtų galima kryptingiau siekti užsibrėžtų tikslų ir įgyvendinti strateginio plėtros plano uždavinius, tinkamai įvertinti ES paramos panaudojimo poveikį, rezultatus ir produktus. ES struktūrinė parama viešajam sektoriui - viena palankiausių priemonių skatinti regionų augimą, todėl labai svarbu ją išnaudoti kokybiškai, veiksmingai ir nuosekliai. Įgyvendinami ES projektai turėtų būti

naudojami kaip priemonė siekiant strateginių tikslų, o ne kaip priemonė biudžeto finansavimo trūkumams padengti, panaudojant ES struktūrinės paramos.

Išvados ir rekomendacijos

1. Didžiausia Lietuvai skirtų ES struktūrinės paramos dalis tenka Ekonomikos augimo veiksmų programai (45,72 proc.), kuria siekiama didinti aukštos pridėtinės vertės verslo lyginamąją dalį Lietuvos ūkyje, sudaryti palankią aplinką smulkiąjam ir vidutiniam verslui bei inovacijoms ir efektyvinti ekonominę infrastruktūrą.

2. ES struktūrinė parama didelę įtaką daro Europos regionų ekonominių, socialinių ir teritorinių skirtumų mažinimui, transporto ir interneto linijų į atokus regionus gerinimui, suteikia papildomą impulsą mažosioms ir vidutinėms įmonėms nepalankiose sąlygose esančiose srityse, sudaro investicijų į švaresnę aplinką ir švietimą bei įgūdžių tobulinimą galimybes, skatina investicijas į inovacijas, naujus produktus bei gamybos metodų kūrimą, efektyvius energijos naudojimo būdus bei kovą su klimato kaita. ES struktūrinė parama teigiamai įtakoja tiesioginių užsienio investicijų pritraukimą ir ekonominę plėtrą visoje Lietuvoje, mažina valstybės investicijas į bendrojo pagrindinio kapitalo formavimą, suteikia galimybę investuoti, restruktūrizuoti valstybinį sektorių, skatinti privataus sektoriaus investavimo veiklą, kuri neįmanoma be ES paramos.

3. ES struktūrinė parama gali padaryti neigiama poveikį jei didesnis dėmesys bus skiriamas ES struktūrinės paramos įsisavinimo tempui, o ne kokybinei naudai ar efektyvumui. ES finansinę paramą paskirstančių nacionalinių institucijų ir jų darbuotojų praktinių įgūdžių stygius sąlygoja žemesnę ES struktūrinės paramos įsisavinimo kokybės ir efektyvumo lygį, projektai finansavimui atrenkami pagal nustatytus kriterijus, o ne pagal rinkos poreikius, kurie gali keistis greičiau nei trunka projekto parengimo ir įgyvendinimo laikotarpis. ES parama, sudaro išskirtines sąlygas sėkmingai konkuruoti įmonėms su tomis, kurios negavo ES paramos. ES lėšos tampa priemone, kuria vyriausybė, o ne rinka paskirsto išteklius ekonominei struktūrai formuoti.

4. 2007-2013 metų programavimo laikotarpiu Lietuvoje buvo atlikta nemažai ES struktūrinės paramos panaudojimo Lietuvoje vertinimų, studijų ir tyrimų: „Horizontalūs” vertinimai, kuriuose nagrinėjami bendri klausimai, aktualūs visiems ūkio sektoriams, administravimo sistemos vertinimai, labiau aktualūs ES fondų paramą administruojančioms Lietuvos institucijoms, siauresnio pobūdžio vertinimai, susiję su tam tikrais Lietuvos ūkio sektoriais: aplinkosauga, žemės ūkiu, socialine politika, sveikatos apsauga, švietimu, informacine visuomene, transportu ir verslu.

5. ES struktūrinės paramos panaudojimo Lazdijų rajono savivaldybėje vertinimas parodė, kad Lazdijų rajono savivaldybėje ES projektus įgyvendina aukštos kvalifikacijos ir turintys didelę projektų įgyvendinimo patirtį specialistai, neretai pasitelkiantys dar ir kvalifikuotų išorės ekspertų pagalbą. Vietos valdžios požiūris į įgyvendinamų ES projektų teikiamą naudą, padeda įgyvendinti projektus sklandžiau, efektyviau, skaidriau. Didžiausia ES struktūrinių fondų lėšomis įgyvendinamų projektų

įtaka jaučiama kokybiškos ir efektyvios švietimo sistemos užtikrinimo srityje ir švarios, sveikos ir saugios aplinkos gyventojams didinimo srityse.

6. Nepakankamas dėmesys Lazdijų rajono savivaldybėje teikiamas verslo skatinimui, užimtumo didinimui. Neretai projektų tikslai ir pasiekimų rodikliai derinami prie finansavimo taisyklių reikalavimų, o ne siejami su Lazdijų rajono savivaldybės 2011-2020 m. strateginio plėtros plano tikslais ir prioritetais. Sėkmingam ES paramos panaudojimui sunkumų kelia ilgos ir sudėtingos viešųjų pirkimų procedūros, sudėtingas ES projektų administravimo procesas. Taip pat pastebėta, kad Lazdijų rajono savivaldybės 2011-2020 m. strateginio plėtros plano priemonių įgyvendinimas nenuoseklus ir atsilieka nuo plano.

7. Šiuo metu Lazdijų rajono savivaldybėje didesnis dėmesys skiriamas mažesnę pridėtinę vertę kuriančių tikslų įgyvendinimui (gyvenamosios aplinkos gerinimas, švietimo, kultūros ir kitų socialinių paslaugų plėtojimo užtikrinimui), o ne turizmo ir verslo, smulkaus ir vidutinio verslo paslaugų ir aptarnavimo sričių plėtrai, kurie skatina darbo vietų augimą, užimtumo didinimą ir regioninių atskirties mažinimą.

8. Lazdijų rajono savivaldybėje turi būti tobulinamas ilgalaikių strateginių tikslų planavimo ir įgyvendinimo procesas, parengtos savivaldybės veiklos programos, turi apimti visas savivaldybės vykdomas funkcijas, užtikrinant kryptingą savivaldybės 2011-2020 metų strateginio plėtros plano prioritetų įgyvendinimą. Siekiant kokybiškai ir efektyviai įgyvendinti nustatytas priemones, svarbu nuolat vertinti ilgalaikių ir trumpalaikių strateginių planų įgyvendinimo pažangą, kylančias problemas ir taip užtikrinti kryptingą regioninę plėtrą.